

Oslo

Årsrapport 2018

Næring for klima

I Oslos næringsliv har vi mange
grønne stjerner som viser vei

Lan Marie Berg

Innhold

OSLOS NÆRINGSLIV BANER VEI	4
Dette er næring for klima	5
Aktiviteter i Næring for klima i 2018	6
22 nye partnere i 2018	8
Gode historier på KlimaOslo	9
Medlemmenes klimamål	12
Medlemmenes klimaarbeid: eksempler	13
Satsningsområder og utfordringer fremover	20
Hvilke råd gir medlemmene?	22

Oslos næringsliv baner vei

Det er byene som står for mesteparten av klimagassutslippene - og det er byene som nå går foran og viser hvordan utslippene kan kuttes. I Oslos næringsliv har vi mange grønne stjerner som viser vei!

FNs klimapanel la i oktober 2018 fram en spesialrapport om 1,5 grader global oppvarming. Rapporten viser at det fortsatt er mulig å begrense klimaendringene, men det haster, og det krever en historisk snuoperasjon.

Oslo er en liten by i verden, og effekten av våre klimatiltak kan ikke måles med termometer. Likevel er det viktig hva Oslo og andre byer gjør. 70 prosent av klimagassutslippene i verden kommer fra byer allerede i dag, og urbaniseringen vil fortsette i årene fremover. Derfor går Oslo og flere andre byer verden over foran og viser hvordan utslippene kan kuttes. Det er stor interesse for å lære av klimaarbeidet i Oslo. Slik har Oslos klimaarbeid effekt langt utover egne bygrenser.

Oslos klimagassutslipp skal reduseres med 95 prosent innen 2030. Det kan vi bare klare hvis vi alle samarbeider, og næringslivet spiller en avgjørende rolle. I Oslos næringsliv generelt, og i Næring for klima spesielt, finner vi mange grønne stjerner som viser vei. En rekke eksempler på dette kan du lese om i denne årsrapporten, og det finnes mange flere. Ved å ligge i forkant kan Oslos bedrifter forbedre konkurransekraften sin i et framtidig lavutslippssamfunn, og dra nytte av nye markedsmuligheter som det grønne skiftet medfører.

I nettverket Næring for klima har vi en møteplass hvor vi kan knytte kontakter og dele erfaringer på tvers av sektorer og bransjer, og hvor vi politikere og de ansatte i kommunen får diskutert veien framover med sentrale næringsaktører. I fjor var Næring for klima en viktig samarbeidspartner i arbeidet med faggrunnlag til ny klimastrategi, og også framover vil Næring for klima være en sentral arena for vårt samspill med næringslivet. Takk for alt dere bidrar med i arbeidet med å oppgradere byen vår!

I 2018 har vi gjort store fremskritt og igangsatt viktige tiltak som rigger byen for grønn vekst. Antall passeringer i bomringen har gått ned med 4,2 millioner fra i fjor, og rundt en av fem passeringer er en elbil. I fjor var det hver eneste dag 40 000 flere kollektivreiser enn året før! Her kan partnerne i Næring for klima bidra til mer klimavennlig transport både i egen virksomhet, fra leverandører og for egne ansattes jobbreiser.

Vi er kommet langt, men har den mest krevende omstillingen foran oss. Vi vil bare klare å nå klimamålene hvis vi jobber tett og godt sammen. Takk til dere, partnerne i Næring for klima, for at dere er med på å endre byen vår!

Lan Marie Berg

Lan Marie Berg

Byråd for miljø og samberdsel
Oslo, xx. mars 2019

Dette er Næring for klima

Et tett og godt samarbeid med både næringslivet og innbyggerne i kommunen er avgjørende for at Oslo skal nå sine klimamål. Daværende byrådsleder Stian Berger Røslund tok i 2010 initiativ til å etablere Næring for klima, da som en del av det nasjonale initiativet Fremtidens byer. Nettverket spiller en sentral rolle som en arena for dialog og samspill mellom kommunen og aktører i næringslivet.

Som partner i Næring for klima sier virksomheten at den vil bidra til å oppnå Oslos klimamål, vil gjennomføre konkrete tiltak i egen bedrift og vil delta aktivt i nettverket. På ulike møteplasser kan kommunen og bedrifter utveksle erfaringer om klimaprosjekter, dele informasjon om støtteordninger, tiltak og planer, og videreutvikle

virkemidler for klimakutt. Nettverket inviteres med i å utforme strategi, tiltak og virkemidler i Oslos klimaarbeid.

Antallet bedrifter som ønsker å være medlem i Næring for klima øker stadig. I fjor fikk nettverket 22 nye medlemmer, og det besto per 31.12.2018 av totalt 108 små og store bedrifter. Nesten halvparten av medlemmene er virksomheter med mindre enn 50 ansatte. Rundt 30 prosent av bedriftene har mellom 50 og 500 ansatte, og rundt en av fire har over 500 ansatte. Hovedvekten av medlemmene er fra bransjer innen transport med 16 prosent av medlemmene, tett etterfulgt av bygg- anlegg- eller eiendomsaktører med 15 prosent og rådgiving med 12 prosent.

Aktiviteter i Næring for klima

Det ble arrangert tre samlinger i Næring for klima gjennom 2018, alle med formål å skape dialog mellom kommunen og næringslivet knyttet til klimaarbeidet i kommunen.

Årets første nettverksmøte var et idémøte under tittelen «Hvordan kutte klimautslippene med nye tiltak? Arbeid med nye klimatilnæringer i Oslo mot 2020 og 2030». Møtet var en del av kommunens arbeid med nye tiltakspakker for utslippskutt, og deltakerne jobbet i arbeidsgrupper innen temaene klimavennlige arbeidsreiser, fossilfritt sentrum gjennom lavutslippssoner, effektiv og klimavennlig transport av varer, utslippsfri anleggssektor og nye tiltak i stasjonær sektor. Referatet fra arbeidsgruppene inngikk i kommunens videre arbeid med de fire tiltakspakkene for videre utslippskutt frem mot 2020. 32 representanter fra partnervirksomhetene

deltok i møtet, i tillegg til representanter fra kommunen og andre samarbeidsvirksomheter.

Topplederssamlingen på Stratos i september 2018 samlet 83 ledere fra partnervirksomhetene til rundebordsdiskusjoner under fanen «Oslo – Veien mot 2030». På agendaen sto miljøhovedstadsåret 2019, klimastrategi mot 2030 og bærekraftige anskaffelser. Både byråd for miljø og samferdsel Lan Marie Berg og byråd for næring og eierskap Kjetil Lund deltok på møtet, og partnerne Unibuss, IBM og Øyafestivalen holdt innlegg om sitt perspektiv på utviklingen fremover innenfor henholdsvis mobilitet, teknologi og plastforbruk. Mange strategisk viktige temaer ble diskutert i møtet, og kommunen fikk mange nyttige innspill som ble viktige i arbeidet med utforming av faggrunnlag til ny klimastrategi for Oslo mot 2030. Blant temaene som kom opp på

møtet og som er tatt til følge er bedre integrering av klimahensyn i kommunens plan- og styringssystemer, satsingsområder innen energi og indirekte utslipp, samt økt vektlegging av samarbeid mellom kommunen og næringslivet gjennom eget satsingsområde for dette.

Innspillene fra toppledersamlingen ble videre fulgt opp på et nettverksmøte i november, der deltakerne fra nettverkspartnerne jobbet i workshops gjennomført som parallellsesjoner innen temaene varetransport, energi, og anskaffelser og indirekte utslipp – tre temaer som alle hadde skapt stort engasjement på toppleder-samlingen. Workshopene var en del av Klimaetatens arbeid med disse kapitlene i faggrunnlag til ny klimastrategi, og ble ledet av klimarådgiveren som var ansvarlig for temaet. Dermed fikk partnerne diskutert temaet i dybden direkte med ansvarlig rådgiver, og Klimaetaten fikk ytterligere innspill til strategiarbeidet innen disse temaene. Også fra nettverksmøtet ble flere av innspillene tatt inn i omtalen av temaene i faggrunnlaget.

2018 var et år der Næring for klima opplevde høy pågang fra bedrifter som ønsket å bli medlem i nettverket. Totalt 22 nye partnere signerte klimakontrakten med Oslo kommune gjennom tre signeringslunsjer med byråden for miljø og samferdsel. De nye partnerne representerer et mangfold av bransjer og virksomheter, og kommunen ser fram til et videre godt samarbeid.

Høsten 2018 ble det gjennomført en undersøkelse for å samle innspill fra partnerne til nettverkets videre utvikling. Partnerne fremhevet nettverket som viktig arena for dialog, med høy kvalitet på møter og et attraktivt tilbud. Flere ga uttrykk for et ønske om et bredere aktivitetstilbud i nettverket, noe som vil gjenspeiles i møteplanen for Næring for klima for 2019. I tillegg til de allerede etablerte arenaene toppledersamling og nettverksmøter, har vi i 2019 startet med korte, spissede temamøter. Temamøtene retter seg gjerne mot enkelte målgrupper i nettverket, og gjennomføres som frokost- eller ettermiddagsmøter som ikke spiser mye av arbeidsdagen. Vi tester også ut jevnlig nyhetsbrev med oppdateringer om nyheter fra kommunen, nyheter fra nettverket og informasjon om relevante møter og seminarer i regi av nettverket eller partnerne.

VIDERE BØR NETTVERKET:

77 % tilrettelegge for mer deling av beste praksis

64 % tilrettelegge for nettverking med andre partnere

62 % dele konkrete verktøy og metodikk for klimaledelse

62 % gi hyppigere oppdatering om kommunens klimaarbeid

ØNSKEDE AKTIVITETER I NETTVERKET:

73 % vil i stor grad delta på toppledermøter

62 % vil i stor grad delta på nettverksmøter

100 % er i ganske stor grad eller stor grad interessert i temamøter om klimatiltak innen utvalgte områder

98 % er i ganske stor grad eller stor grad interessert i å delta på erfaringsdelingsmøter i regi av andre partnere

22 nye partnere i 2018

SELVAAG BOLIG

UNIBUSS

SLIENS SPORT AS

MAN

DØGNVILL
BAR & BURGER

MUSTAD EIENDOM

bike fixx
Sykkel & Service

FUTURE
BUILT

TF TRANSPORT
FORMIDLINGEN

Dønn grønn
EKSPRESSBUK

≡=O
ELEKTROFORENINGEN

CIVITAS

NIXMOVE

ISOKALK AS

DigiPlex

IKEA

RAGN SELLS

SELVAAG
EIENDOM

Energi Salg Norge

Diakonhjemmet

sporveien

entra

SNC-LAVALIN

ATKINS
Member of the SNC-Lavalin Group

Gode historier på KlimaOslo

Mange av partnerne i Næring for klima fremstår som gode eksempler for byens næringsliv, og har inspirerende historier å fortelle. Flere av disse historiene har blitt delt med Oslos innbyggere og næringsliv via KlimaOslo

KlimaOslo driftes av Oslo kommune, med Klimaetaten i en redaktørrolle. I 2018 var 268 000 brukere innom KlimaOslo, og dette er noe av det de har fått lese om:

KLIKK PÅ MEG
FOR Å LESE MER

Posten/Bring forteller om [utslippsfri varelevering](#). DB Schenker, Dønn Grønn, Mixmove og Ikea ble fremhevet som eksempler til etterfølgelse

Stiftelsen Miljøfyrtårn forteller om [miljøsertifisering](#), og Fabel Arkitekter forteller om sin erfaring med å bli miljøsertifisert

Fortum Oslo Varme oppdaterer på arbeidet med [CO2-rensing på Klemetsrud](#)

Futurebuilt forteller om det [nye nasjonalmuseet](#), et av forbilldeprosjektene i Futurebuiltprogrammet

Asplan Viaks datterselskap Urbanet Analyse viser at lave utslipp, ikke incentiver, er den viktigste grunnen til at folk vil [kjøpe elbil](#)

UiO deler planene for det nye [Klimahuset](#) som bygges på Tøyen

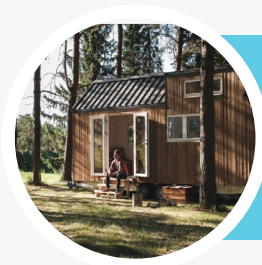

Partnerne er gode eksempler

Ruter forteller om de [rosa bussene](#) som gir eldre dør-til-dør-transport i Oslo

Fokus på spennende [innovasjon](#) hos Vollebekk Fabrikker

Døgnvill Burger forteller om veien til å bli en [sertifisert sykkelvennlig arbeidsplass](#)

Fortum Oslo Varme og Digiplex viser hvordan datasenteret på Ulven varmer opp 5000 boliger ved at [overskuddsvarme gjenvinnes](#) i fjernvarmesystemet

Øyafestivalen forteller hvorfor de er [samarbeidspartner av miljøhovedstadsåret](#)

Aspelin Ramm inviterer til [Takfestival](#) – en av mange tilbud i miljøhovedstadsåret

Diakonhjemmet forteller om [Diakonhjemmet Hage](#), som skal bli det første prosjektet i Oslo som sertifiseres i henhold til BREEAM Communities-standard

Medarbeiderne deler hvordan de kombinerer [sosialt og grønt entreprenørskap](#)

Sporveien forteller hvordan ny teknologi gir [flere avganger og færre forsinkelser](#) på t-banen

Color Line, Ruter og Oslo Havn er alle bidragsyttere til [utslippsfri havn](#)

Ruters «[lag din egen sommerjobb](#)»-kampanje ga underholdning til kollektivreisende gjennom sommeren

Veien fra den første trikkelinjen i 1894 til Sporveiens nye Spaniatrikker fortelles i artikkelen om [trikkens historie](#)

Fortum Oslo Varme deler hvordan Oslos [kloakk blir til fjernvarme](#)

Ruters øybåter gjør det mulig å dra på [øyhopping](#) midt i byen

De [fossilfrie byggeplassene](#) er her, og de utslippsfrie kommer! Veidekke forteller om sitt fossilfrie prosjekt i Nordre gate sammen med Aspelin Ramm, og DNVGL

Fortum Oslo Varme forteller om arbeidet for [CO2-rensing på Klemetsrud](#)

Futurebuilt forteller om Kringsjås nye [studentblokk i massivtre](#), og også NCCs Valle Wood vises fram i artikkelen

Ruter forteller hvor lett det er å [reise kollektivt til skituren](#) i marka

Visste du at....

...Asplan Viak har laget klimakost - et verktøy som hjelper alle typer virksomheter med å beregne sitt klimafotavtrykk?

Visste du at....

...Aspelin Ramm bygger Oslos første infillprosjekt i massivtre i Nordre gate 20-22 på Grünerløkka?

Medlemmenes klimamål

Medlemmene i Næring for klima representerer et bredt spekter av bransjer og størrelser, noe klimamålene også gjenspeiler. Hva er et godt klimamål?

I Næring for klima oppfordrer vi medlemmene til å føre utslippsregnskap, som danner grunnlaget for å sette mål om å redusere utslipp totalt eller fra en utvalgt utslippssektor. I nettverket finner vi mange gode eksempler på klimamål, både mål for generell utslippsnedgang og mål for spesifikke utslippssektorer.

- Atkins Norge måler karbonproduktivitet, og vil oppnå grønn vekst gjennom en årlig forbedring på 5 prosent.
- DnB Næringseiendom vil redusere utslipp med 3 prosent årlig.
- DNV GL sikter mot at all operasjonell virksomhet globalt skal bli klimanøytral innen 2020
- Entra skal redusere utslipp med 70 prosent innen 2030
- KLP skal redusere utslipp med 50 prosent innen 2030, målt mot baseline i 2010
- ASKO skal ha 100 prosent fornybart drivstoff og 100 prosent egenprodusert fornybar energi innen 2020.

- Innen 2026 skal Askos transport være helt utslippsfri!
- NCC skal oppnå 50 prosent reduksjon i scope 1 og scope 2 innen 2020.
- Norda Renhold vil være utslippsfrie innen 2021
- Posten skal kun benytte fornybar energi til både kjøretøy og bygg innen 2025
- Ruter skal være fossilfri innen 2020 og utslippsfri innen 2028
- Siemens vil være netto karbonnøytralt globalt innen 2030
- Veidekke Eiendom vil redusere byggeprosjektene livsløpsutslipp med 40 prosent innen 2025 målt mot 2010
- Mustad vil redusere energibruk i byggene sine med 5 prosent årlig

I tillegg har mange medlemmer satt seg mål om å gjennomføre klimatiltak, som utskifting av kjøretøy, stille miljø- og klimakrav til leverandører og redusere energibruk.

Visste du at....

...i Mathallen på Vulkan får du kjøpt Vulkanhonning. Honningen er særdeles kortreist – den er produsert på taket av bygget!

Visste du at....

...stadig flere elvarebiler ruller rundt i Oslos gater! Evo Elsykler og Bike Fixx foretrekker sykler (av naturlige årsaker), men når de må bruke bil, kjører de elvarebil

Medlemmenes klimaarbeid

I nettverket har vi en rekke eksempler på prosjekter og tiltak som bidrar til Oslos klimamål. Under finner du noen av eksemplene på gode tiltak som partnere har rapportert inn gjennom årsrapporten

Aspelin Ramm og **Storebrand Eiendom** bygger det nye VIA-bygget som erstatter House of Oslo, der **Veidekke** er entreprenør. Bygget skal stå ferdig i 2021, og oppnå BREEAM Excellent-sertifisering. Bygget skal ha energiklasse A med egen energisentral, solceller på taket og smartbygg-teknologi som sikrer effektiv energihåndtering. Bærekraftig materialbruk har høyt fokus i prosjektet. Materialene fra eksisterende bygg er særskilt ivaretatt gjennom rivningsprosessen med mest mulig gjenbruk og høy sorteringsgrad, blant annet gjennom et pilotprosjekt for gjenvinning av isolasjonsmaterialer.

Bama har jobbet med å redusere miljøbelastningen ved transport. Fra 2014 har de halvert antall kjørte kilometer, og redusert NOx-utslipp med 80 prosent. Bilparken besto i 2018 kun av EURO 5- og 6-lastebiler – og nå i 2019 har de fått levert sine første to biogasslastebiler!

Diakonhjemmet er i gang med byggingen av Diakonhjemmet hage. Med sine 100.000 kvm er det Oslos første BREEAM Communities-prosjekt. Første fase i sertifise-

ringen er levert og har fått den høyeste karakteren: Outstanding. Prosjektets foreløpige klimaregnskap viser at prosjektet forventer 60 prosent redusert energiforbruk og 72 prosent reduserte CO2-utslipp - sammenlignet med TEK17. Det etableres en felles varmesentral for både gamle og nye bygg basert på geoenergi, fjernvarme og gjenvinning av overskuddsvarme fra sykehuset.

Atkins har utviklet kurset «Bærekraft gjennom prosjektledelse» for å sikre rett kompetanse hos sine prosjektledere. Kurset er obligatorisk for alle deres konsulenter. Etableringen av Follobanen er et viktig skritt i oppgraderingen av kollektivinfrastrukturen i Osloregionen.

Multiconsult har mål om å redusere antall flyreiser for de ansatte, og har innført retningslinjer for reiser samt tatt i bruk Skype som verktøy for å redusere reisevirksomhet. Multiconsult har også tilrettelagt for klimavennlige jobbreiser for sine ansatte, blant annet med sykkelverksted i garasjen i regi av **Bike Fixx**.

Visste du at....

...DNV GL har utviklet Grønt Skipsfartsprogram, som skal gi Norge verdens mest effektive og miljøvennlige kystfart?

Visste du at....

...du kan få hjelp til etablering av bikuber og pollinatorvennlige landskap og tak fra ByBis konsulent-tjeneste ByBi bistår?

Transport-Formidlingen etablerte i 2017 den utslippsfrie budbiltjenesten **Dønn Grønn**. Siden oppstarten har Dønn Grønn vunnet to offentlige anbud og fått over 150 nye kunder som velger utslippsfri varelevering, herunder flere av partnerne i Næring for klima. Dønn Grønn har beregnet at bilene vil spare Oslo for nærmere 50 tonn CO₂ årlig.

På Vulkan har **Aspelin Ramm** hatt fokus på smart arealutnyttelse og effektiv energibruk. Området huser Norges første hotell i energiklasse A (Scandic Vulkan) og Bellonahuset, Oslos første **FutureBuilt**-prosjekt. Bellonabygget har solfangere som distribuerer solvarme til den lokale energisentralen. Energisentralen gjenvinner overskuddsvarme og henter ekstra energi fra geobrønner, og Vulkan er tilnærmet selvforsynt med energi. Ressursdeling har vært veiledende for utformingen av området, og områdets restaurant fungerer både som hotellrestaurant og kontorkantine. Parkeringshuset har over hundre lade-stasjoner for elbiler, og **Hertz Bilpool** muliggjør deling av elbiler for bedrifter og beboere. Det er tilrettelagt for sykling med innendørs sykkelparkering, og **Døgnvill Burger** har fulgt opp med å bli landets første restaurant som ble sertifisert som sykkelvennlig arbeidsplass gjennom Syklistenes Landsforbund.

Prosjektet har vært en klimapilot for **Bane NOR**. Det ble utviklet et eget klimabudsjett for prosjektet, og metodikken med klimabudsjett og klimaregnskap for prosjekter er siden videreført til andre Bane NOR-prosjekter. Metodikken synliggjør klimakonsekvensene ved ulike valg, og gjør det mulig å identifisere tiltak og prosjektering for å redusere klimapåvirkningen.

Oslos fire kommunale byggforetak er blant landets største eiendomsforvaltere, med til sammen mer enn 3,4 millioner kvadratmeter eiendom. Kommunen skal som standard etterspørre fossilfri byggeplass, og utslippsfri der det er mulig. **Omsorgsbygg** er i gang med å bygge om en eksisterende 30-tonns gravemaskin til elektrisk drift, og vil i 2019 som en pilot stille krav om utslippsfri byggeplass for en barnehage på Nordstrand. **Boligbygg** har i samarbeid med Sintef testet ut neste generasjons rehabili-

Visste du at....

...Energi Salg Norge har ambisjon om å gjøre sine kontorer til et «utstillingsvindu» for enkle og effektive klimatiltak i bygg?

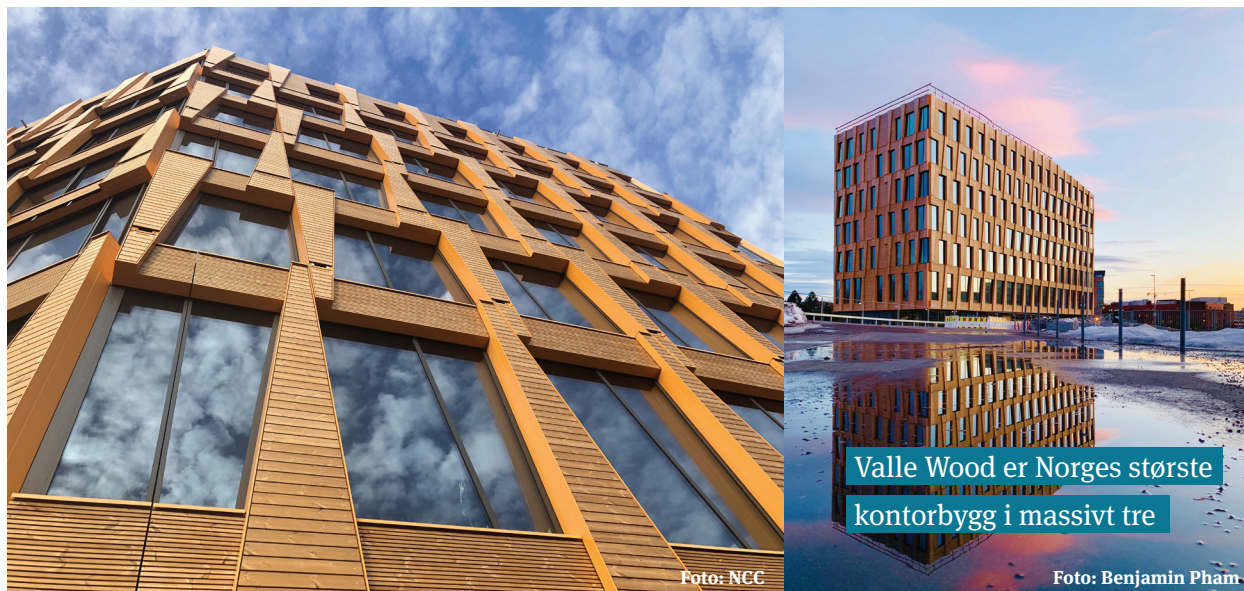
teringsmetode. På Haugerud senter har de skiftet tak og fasade på et bygg ved hjelp av prefabrikkerte moduler med integrerte solceller og ventilasjonskanaler – alt mens beboerne var i boligene. Prosjektet er en del av EU-prosjektet 4RinEU, og svarer opp behovet for å øke energieffektiviteten i eksisterende bygningsmasse. I tillegg til betydelig forbedring av energistandarden og redusert materialbruk gir metoden også betydelig kortere byggetid og lavere kostnader. Boligbygg har også samarbeidet med **Isokalk** om **Futurebuilt**-prosjektet Bergslisenggate 12, et pilotprosjekt for rehabilitering av gamle murbygg ved hjelp av Isokalks superisolerende kalkpuss med aerogel. Effekten av metoden måles gjennom sensorer i veggene, og foreløpige studier tyder på at prosjektet har lyktes i å redusere energibehovet i bygget med 65 prosent uten fukt- eller temperaturutfordringer. **Undervisningsbygg** har mål om at nye skolebygg skal være pluss-hus, og rehabiliteringsprosjekter skal oppnå passivhusstandard. Brynseng skole er et **Futurebuilt**-bygg med 1000 m² solceller integrert i fasaden. De har erfart at solceller i fasaden produserer mye energi selv på vinterstid, og at de kan benytte 90 prosent av energien som produseres i bygget. Grefsen skole skal bli byens første humlesertifiserte skole, og ytterligere ni skoler skal sertifiseres i løpet av 2019. Undervisningsbygg fokuserer også på ombruk av byggematerialer, og på Ruseløkka skole skal blant annet 4 500 teglstein og trappetrinn i granitt gjenbrukes.

Asplan Viak etablerer i samarbeid med Urbanium, Bergknapp, Protan og NIBIO et blågrønt tak på Vega Scene i Hauskvartalet. Taket innebærer flere nyvinninger. Det er dimensjonert for å tåle fremtidens 20-årsregn, og med overvannshåndteringen lagt til selve taket blir takvegetasjonen selvforsynt med vann. Vegetasjonen vil bestå av stedeagne, pollinatorvennlige arter, og plantes sommeren 2019. Det er ikke lett å få tak i stedeagne arter i ordinær handel, så for å oppnå ønsket vegetasjon engasjerte prosjektet en student som brukte en sommer på å samle frø fra arter langs Indre Oslofjord. Taket vil også ha humlebol, biehotell og områder for sandlevende insekter. Med dette taket er det etablert en frøkilde i Oslo for stedeagne arter, og løsningen med overvannstank på taket forventes å både redusere vannforbruk og å være en mer kostnadseffektiv løsning enn nedgravd tank. Taket er en arena for samskaping, forskning og kunnskapsdeling.

Visste du at....

...Ragn-Sells og Brings #älskadedstad-prosjekt i Stockholm har redusert CO₂-utslippene med 70 prosent? Nå har Posten/Bring, KLP og RagnSells lansert #elskedeby i Oslo!

Color Line får i 2019 levert sitt første plug-in hybridskip, Color Hybrid, på strekningen Sandefjord-Strømstad. Skipet blir verdens største plug-in hybridskip, med batteripakke produsert av **Siemens**. Siemens har etablert en egen batterifabrikk i Trondheim, som skal bidra i elektrifiseringen av kystfarten gjennom å produsere selskapets batteriløsning for elektriske skip. Color Line var også først ute med anlegg for landstrøm i Oslo havn, og selskapet har installert landstrøm i alle havner selskapet går til i Norge. I mai 2019 installeres tilsvarende anlegg i Kiel i Tyskland. Årlig reduksjon av CO₂ er 10 000 tonn tilsvarende utslipp årlig fra mer enn 5 000 biler. Color Line startet i tråd med myndighetenes ambisjoner om å flytte gods fra vei til sjø og bane, 10. januar 2019 opp en ny rute for frakt av gods mellom Oslo og Kiel. Med det nyinnkjøpte skipet M/S Color Carrier kan Color Line inklusiv dagens skip frakte 130 000 vogntog sjøveien, som tilsvarer en sammenhengende kjede trailere fra Oslo til Tromsø.

NCC har nylig ferdigstilt Valle Wood, Norges største næringsbygg i massivt tre. Bygget sertifiseres til BREEAM Excellent, og NCC beregner at CO₂-utslippene halveres gjennom bruk av massivt tre.

Kompass & Co er et eksempel på både sosialt og grønt entreprenørskap. De skaper en mestingsarena for ungdom, og reduserer samtidig matsvinn gjennom å bruke overskuddsmat i catering. I 2018 startet de samarbeid med Circular ways om gjenbruk og ombruk av byggematerialer til nye produkter.

Fortum Oslo Varmes CCS-prosjekt på Klemetsrud vil ha svært stor betydning for Oslos klimagassutslipp dersom det gjennomføres etter planen. I tillegg jobber Fortum med gjenvinning av overskuddsvarme. Blant annet samarbeider de med **Digiplex** om gjenvinning av overskuddsvarme fra datasenteret på Ulven, som skal varme opp 5000 boliger når det står ferdig høsten 2019!

Visste du at....

...Selvaag Bolig skal ha bilpool-ordning i alle sine nye boligprosjekt?

Kompass & Co er et eksempel på både sosialt og grønt entreprenørskap. De skaper en mestringsarena for ungdom, og reduserer samtidig matsvinn gjennom å bruke overskuddsmat i catering. I 2018 startet de samarbeid med Circular ways om gjenbruk og ombruk av byggematerialer til nye produkter.

Entra er i gang med utbyggingen av Tullinkvartalet, der alle byggene vil ha passivhusstandard og sertifiseres som BREEAM Excellent. Kristian Augusts gate 13 skal rehabiliteres etter sirkulære prinsipper, og ambisjonen er å halvere livssyklusutslipp fra transport, energi og materialbruk. Materialene skal gjenbrukes så langt det lar seg gjøre, blant annet gjennom ombruk av materialer fra eksisterende bygg i oppføringen av tilbygg i bakgården. Entra har også mål om helt utslippsfri byggeplass i prosjektet.

Kollektivselskapene går foran i innføring av utslippsfrie tunge kjøretøy. **Ruter** har satt mål om at Oslos kollektivtrafikk skal være fossilfri i 2020 og utslippsfri i 2028, og arbeidet er godt i gang. Høsten 2019 vil den første av Nesodden-fergene gå over på batterielektrisk drift. I løpet av året vil operatørselskapene, blant dem partnerne **Norgesbuss** og **Unibuss**, fase inn totalt 70 nye batterielektriske busser i Oslo. **Nettbuss** (Vy buss) er i gang med å teste solcellepaneler på sine busser, noe som forventes å

redusere bussens energiforbruk med rundt fem prosent. Solcellebussene kjører i rute på Ringerike og mellom Hønefoss og Oslo. Sjåførene får kontinuerlig tilbakemelding på egen kjørestyr gjennom et flåtestyringsverktøy, og de beste får delta i Nettbuss (Vy buss) sitt årlige mesterskap. De øvrige operatørselskapene jobber også med opplæring av sjåførene i utslippsreducerende kjørestil.

Gruten er en av Oslos grønne entreprenører, og en tvers gjennom sirkulær virksomhet. Med el-lastesykkel samler de inn kaffegrut fra bedrifter i Oslo, og bruker kaffegruten til dyrking av delikatessen østerssopp samt produksjon av såpe og kroppsskrubb. I 2018 lanserte de dyrkesett som kundene kan bruke for å dyrke egen sopp, og settene er selvsagt kun basert på gjenbrukte materialer. Gruten er en av flere grønne entreprenører som holder til på **Vollebekk fabrikker**.

Visste du at....

...Svanemerket, Miljøfyrtårn med flere har utviklet veilederen «Bruk av anerkjente merkeordninger og anerkjent miljøledelse i offentlige innkjøp», som gir nyttige tips også til innkjøpere i private virksomheter?

Handelshøyskolen BI har de siste årene jobbet med å forbedre avfallsstrømmen på campus. Gjennom avfallsanalyser har de identifisert utfordringsområdene, og gjennom å erstatte engangskopper med krus og glass i ansattesoner og executive-området har de redusert engangskoppforbruket med 500 000 kopper! BI har tatt plastløftet (Grønt punkt), og har som mål å fjerne all bruk av engangsplass og oppnå 65 prosent materialgjenvinningsgrad innen 2022. Også **OsloMet** jobber med tiltak for forbedret kildesortering, blant annet gjennom opplæring, sorteringsguide og panteordning.

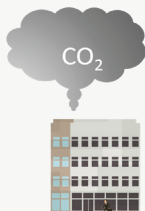
Virke jobber for å synliggjøre mulighetene ved en sirkulær økonomi. I 2018 var de med på etableringen av Handelens Miljøfond for å redusere miljøproblemene knyttet til plastbruk. Allerede har 63 tiltak fått støtte fra fondet.

Posten og **Bring** har Norges største elektriske kjøretøypark, med over 1000 elektriske biler og mopeder samt over 200 elektriske traller som sørger for utslippsfri postdistribusjon i Oslo. Selskapet var først ute i Norden med å teste den elektriske varebilen Maxus, og har nå bestilt Tesla Semi og Nikola Tre som et ytterligere skritt mot utslippsfri tungtransport. 2018 har vært det første driftsåret for ny terminal på Alnabru, og samlokaliseringen er beregnet å gi 10 000 færre kjørte kilometer per dag og utslippsreduksjon på 4 200 tonn CO₂ årlig.

Også bedrifter som primært jobber ut fra kontorer kan redusere egne utslipp. **If Skadeforsikring** har redusert sine CO₂-utslipp med 56 prosent siden 2008 gjennom en rekke utslippsreducerende tiltak, og har siden 2011 vært klimanøytrale ved å kompensere for resterende CO₂-utslipp gjennom et utvalgt Gold Standard-prosjekt.

Visste du at....

...Energibbygg utvikler et web-basert verktøy for energi- og CO₂-beregninger som inkluderer byggematerialer, energi, transport og mat?

Visste du at....

...Norges Bilbransjeforbund jobber aktivt for miljøsertifisering hos sine medlemmer gjennom konseptet Miljøfokus bil?

Universitetet i Oslo har startet
byggingen av Klimahuset på Tøyen

I Oslo heier vi også fram nyskapende Oslo-bedrifter som lykkes i å redusere utslippene internasjonalt. **NEL Hydrogen** har etablert to hydrogenstasjoner i Oslo-området, og i fjor vant de anbud på å levere hele 448 hydrogenstasjoner til lastebilprodusenten Nikola i USA. En annen internasjonalt orientert partner er **MIXMOVE**, som leverer en skybasert logistikk-løsning for transportsektoren. Selskapet vant EU-kommisjonens innovasjonspris i 2016, og kan skilte med å ha hjulpet sin kunde 3M med å redusere transportbehovet med 5 millioner lastebilkilometer.

Også **Øyafestivalen** jobber for fossilfri byggeplass og vil i 2019 kun bruke elektriske anleggsmaskiner eller bruke biodrivstoff der aktuelle maskiner ikke finnes i elektrisk utgave. Festivalen har kuttet 60 prosent av sitt plastforbruk fra 2016 til 2018 og i 2019 vil de fjerne èngangsdrikkeglass helt fra festivalen og leie gjenbruksglass isteden.

Veidekke Eiendom er i gang med fossilfri byggeplass i Nyegaardskvartalet, et boligprosjekt med 250 leiligheter som vil få sertifisering BREEAM Very Good når det står ferdig. Veidekke har også fått levert verdens første fullskala 25-tonns elektriske gravemaskin, som skal settes i drift på selskapets byggeplasser i 2019.

Sweco deltar i nettverket Pådriv om å gjøre Hovinbyen til et internasjonalt eksempel på bærekraftig byutvikling. Pådriv bringer sivilsamfunnet, bedrifter og offentlige aktører sammen i et nettverk for å skape innovative løsninger for grønn utvikling i Hovinbyen.

Universitetet i Oslo har tatt et viktig skritt innen klimaledelse med etablering av miljø- og klimastrategien for eiendomsvirksomheten i 2017. I 2019 bygger de Klimahuset på Tøyen; et **Futurebuilt**-prosjekt med fossilfri byggeplass og høyt fokus på bærekraftig materialbruk og effektive energiløsninger.

Satsingsområder og utfordringer

Næring for klima virksomhetene har et mangfold av nye satsinger og utfordringer i 2019. Her er et utvalg av utfordringer og satsingsområder virksomhetene trekker fram

UTFORDRINGER

- Klimaledelse trekkes fram av flere partnere som både viktig og krevende. **Aspelin Ramm** trekker eksempelvis fram viktigheten av å få alle prosjektledere til følge egen miljøpolitikk i alle oppdrag.
- **DnB Næringseiendom** peker på viktigheten av at leietakere etterspør og har engasjement for å drive sin virksomhet i miljøvennlige bygg.
- Reisevirksomhet er en viktig kilde til mange virksomheters indirekte utslipp. Flere partnere, blant dem **ECOHZ**, nevner at de for å redusere disse utslippene forsøker å bruke videokonferanser og øke bruken av tog. I tillegg kjøper de klimavoter for resterende utslipp forbundet med reiser.
- For **EVO El-sykler** er miljøvennlige leveranser av varer inn til Norge den største utfordringen. I forhandlinger med speditører fremmer de ønsker om mindre miljøbelastende alternativ, fortrinnsvis transport med tog. Samtidig forsøker de å rasjonalisere bestillingen av varer slik at mest mulig samles på felles transporter. For distribusjon i Norge forsøker de å få mest mulig av transporten på skinner.
- Flere organisasjoner og virksomheter, som **Norges bilbransjeforbund**, **Norgesbuss**, **ASKO Norge**, **Bike Fixx** og **Posten**, har trukket fram teknologiutviklingen og tilgangen til el-kjøretøy som en stor utfordring. I tillegg trenger elektriske kjøretøy tilrettelagt infrastruktur - behovet for økt ladeinfrastruktur er trukket fra av aktører som **Ruter** og **Transport-Formidlingen Dønn Grønn**.
- **KS Agenda** arbeider aktivt for å få ned konsumpsjonen av kjøttprodukter. Utfordringen er at kundene fortsatt i større grad foretrekker kjøtt framfor vegetariske alternativ. De forsøker derfor å tenke kreativt sammen med sin samarbeidspartner innenfor mat for å få ned kjøttforbruket.
- **Stiftelsen Miljøfyrtårns** største utfordring er at virksomhetene tenker at deres påvirkning er «for liten» til at de tar sitt ansvar. Alle kan bidra, og påvirkningskraften er større enn man tror, ikke minst gjennom krav man stiller til underleverandører.

Visste du at....

...det ble storeslem til Næring for klima-partnerne i kåringen av årets miljøfyrtårn i 2018! Multiconsult ble årets miljøfyrtårn for større virksomheter, og Transport-Formidlingen vant i kategorien små og mellomstore virksomheter.

Visste du at....

...Kollektivandelen til Oslo lufthavn er blant verdens høyeste – og partnere som NHO Transport, Flytoget, Vy (Nettbuss og NSB) og Norgesbuss jobber aktivt med å øke denne ytterligere?

SATSINGSOMRÅDER 2019

De ulike satsingsområdene for 2019 viser det brede spekteret av virksomheter og bransjer som er med i Næring for klima:

- **Bama** har utarbeidet en bærekraftstrategi med fire hovedmål, og 23 undermål for arbeid frem til 2023. Målene som legger føringer for videre satsing berører områder som ansvarlig grønn vekst, god produktkvalitet, overgang til sirkulærøkonomi og bruk av fornybare ressurser.
- Oslo kommune har ambisjoner om helt utslippsfrie bygge- og anleggsplasser, og flere eiendoms- og entreprenøraktører som **NCC**, **Bane NOR Eiendom** og **DNB Næringseiendom** nevner utslippsfri anleggsdrift som et satsingsområde. Flere av disse samt andre aktører som **Boligbygg**, **FutureBuilt** og **Undervisningsbygg** trekker fram materialbruk, ombruk av materialer og sirkulær ressursbruk i bygg som sentralt videre.
- **Entra ASA** har følgende satsingsområder i 2019: Være klimanøytrale og miljøledende i sin eiendomsforvaltning; ha prosjekter av høy kvalitet, fleksibilitet og lav miljøbelastning; og påvirke og sette krav til omgivelsene.
- **Hertz** skal jobbe aktivt for å ha den mest miljøvennlige bilflåten i bilutleiebransjen.
- **Veidekke Eiendom** har som målsetting at alle prosjekter som prosjekteres i 2019 skal ha 20 prosent reduksjon i klimagasser for materialer og energi ift. referansebygg fra 2010.
- **Multiconsult** satser på å redusere egen reisevirksomhet og energibruk i sine bygg. Samtidig viser de til at det viktigste i rådgivningsbransjen er å sikre de beste klima- og miljøriktige løsningene i de oppdragene de får.
- **Lala Tøyen** ønsker å utvikle et alternativ til gummidekke på lekeplasser.
- **UiO** skal i løpet av våren 2019 utarbeide et klimagassregnskap for alle sine aktiviteter. Det vil være et viktig bidrag til universitetets videre arbeid med å redusere sitt klimafotavtrykk.
- **KLP** følger TCFD-rammeverket (Task force on Climate-related Financial Disclosures), og fokuserer på å kartlegge klimarisiko for hele konsernet.

Visste du at....

...Asko har solkraftverk på taket av lagerbygningen sin, og produserer 1,5 millioner kWh årlig?

Visste du at....

...4 av 5 virksomheter som er miljøfyrtårnsertifisert oppgir at sertifiseringen i stor eller svært stor grad har medført miljøforbedringer?

Hvilke klimaråd gir medlemmene?

Vi har spurt hvilke klimaråd virksomhetene ønsker å dele med andre bedrifter. Her er noen av rådene som flere trekker frem:

Sett mål og gjennomfør!

Flere virksomheter, blant dem **ASKO Norge**, **Aspelin Ramm**, **Bama** og **Ruter** trekker fram viktigheten av å sette seg klare klimamål og gjennomføre gjennom å tildele eierskap internt. **AspelinRamm**s råd er «Walk the talk!».

Tenk klima daglig

Synliggjøring av klimatiltakene og å tenke klima daglig er også et råd fra en del virksomheter, inkludert **KS Agenda**, **Isokalk**, **NHO Viken Oslo** og **Øyafestivalen**. **Isokalk** sier «Tenk klima hver dag!».

Intern forankring og bevisstgjøring

Et råd fra et bredt utvalg medlemmer som **Asplan Viak**, **Boligbygg**, **Diakonhjemmet**, **DnB Næringseiendom**, **Entra ASA**, **IF**, **Nelfo**, **Posten**, **Ruter**, **Sporveien**, **Sweco** og **WSP Norge** er å fokusere på klimaledelse internt i virksomheten og skape bevisstgjøring og forankring av klimaarbeidet høyt oppe i egen organisasjon. **Diakonhjemmet** sier «få med dere toppledelsen – de må forstå alvoret - innfør miljøledelse i bedriften!»

Tenk bærekraft

Rodeo arkitekter: «Ha en brundtlandsk tilnærming til miljø og klima. Ikke tenk på klimagassutslipp alene, men innse at sosial bærekraft påvirker økonomisk og miljømessig bærekraft.»

Del opp i gjennomførbare tiltak

Atkins Norge, DNV GL, Multiconsult, NCC, OsloMet, Stiftelsen Miljøfyrtårn, Universitet i Oslo og Veidekke Eiendom peker alle på at man bør begynne med det som er håndterbart, identifisere der virksomheten har størst påvirkning og bryt ned i konkrete tiltak som kan gjennomføres nå.

Universitet i Oslo har følgende råd til andre virksomheter

«Vær realistiske men samtidig ambisiøse i deres målsetninger/strategi. Bryt ned strategien i konkrete tiltak og tildel eierskap til hvert tiltak som faktisk har ressurser til å gjennomføre tiltakene.»

Prøv nye løsninger

Schneider Electric råder andre virksomheter til å våge å velge grønt selv om det koster mer i første omgang. De opplever en økende trend av valg av grønne løsninger som gir energibesparelser for kundene. **Ragn-Sells, Undervisningsbygg og Kompass & Co** trekker også fram at man må tørre å prøve, og ikke må være redd for å teste ut nye og annerledes bærekraftige løsninger.

Visste du at....

...Handelshøyskolen BI har bikuber på taket der de produserer BI-honning?

Kubene er en del av ByBis forskningsprosjekt Salsa Ergo Sum. BI inviterer til åpent tak 27.-31. mai 2019 for de som er interessert i å lære mer om birokting.

Visste du at....

...Futurebuilt nådde målet om 50 forbildeprosjekter i 2018! Prosjektene inkluderer bl.a. Munch-museet og det nye Deichman, Brynseng skole og Kilden barnehage som begge har integrerte solcellepaneler, massivtrebygg i Kringsjø studentby, og mange andre som du kan lese om på Futurebuilt's hjemmesider.

